

dr hab. Maciej Rzewuski, prof. UWM
Katedra Postępowania Cywilnego
i Ochrony Prawnej
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
w Olsztynie

Olsztyn, dnia 19 marca 2026 r.

RECENZJA

osiągnięć naukowych i aktywności naukowej Pani Doktor Jagny Muchy sporządzona w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego

I. Podstawa prawna, kryteria i przedmiot oceny

1. Recenzja została sporządzona w związku z powołaniem mnie dnia 12 stycznia 2026 r. przez Radę Naukową Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Warszawskiego, na podstawie art. 221 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 571 ze zm.) w związku z § 10 ust. 2-4 załącznika nr 2 do uchwały nr 157 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie określenia sposobu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora oraz doktora habilitowanego na Uniwersytecie Warszawskim (Monitor UW z 2022 r., poz. 159 ze zm.), w charakterze recenzenta, w skład komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania Dr Jagnie Musze stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne (uchwała nr 369 Rady Naukowej Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 12 stycznia 2026 r.).

2. Zgodnie z przepisem art. 221 ust. 8 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce recenzent w postępowaniu habilitacyjnym ocenia, czy osiągnięcia naukowe osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy, tj. czy osoba mająca stopień doktora, posiada w swoim dorobku osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: a) jedną monografię naukową wydaną przez

wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy, lub b) jeden cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b ustawy.

3. Pani Dr Jagna Mucha jako swoje osiągnięcie naukowe w rozumieniu przepisu art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wskazała opublikowane w całości dzieło – monografię pt. „*Consumer collective redress in UE law. Lessons from the Polish legal system*”, wyd. Routledge, 2025, ISBN: 978-1-032-85493-9, ss. 130. Celem udokumentowania swojej aktywności naukowej przedstawiła także pozostały dorobek naukowy.

4. Kolejnym elementem aktywności naukowej Habilitantki, która powinna być istotna i realizowana w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej, według autoreferatu, są: realizacja projektów badawczych, udział w konferencjach naukowych oraz inne udokumentowane osiągnięcia.

II. Ocena monografii pt. „*Consumer collective redress in UE law. Lessons from the Polish legal system*”

1. Wybór tematu rozprawy należy ocenić pozytywnie, jako że dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym to materia ciekawa nie tylko w teorii prawa procesowego, ale przede wszystkim z praktycznego, w tym zwłaszcza konsumenckiego punktu widzenia. Ponieważ problematyka dochodzenia tego rodzaju praw w Polsce, poza wyjątkami w obszarze badań dotyczących kredytów frankowych, nie doczekała się kompleksowego opracowania, wybór obranej tematyki uważam za trafny.

Za taką oceną przemawia również fakt wydania w 2020 r. dyrektywy 2020/1828 w sprawie powództw przedstawicielskich wytaczanych w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów (Dz.Urz. UE L 409/1), który w kontekście dochodzenia roszczeń

konsumenckich nie spotkał się z dostatecznym zainteresowaniem przedstawicieli nauki prawa procesowego.

2. Od strony formalnej oceniana praca nie budzi zastrzeżeń, a jej konstrukcja wydaje się przemyślana i spójna z obranymi problemami badawczymi. Rozprawę otwiera *Wstęp (Introduction)*. Praca składa się z trzech merytorycznych rozdziałów, z których każdy kończy się *Podsumowaniem (Conclusion)*. Zabieg ten w sposób istotny ułatwia Czytelnikowi zapoznanie się z zasadniczymi wywodami Autorki.

Nie mam generalnych zastrzeżeń co do struktury ocenianej pracy, choć przyznać trzeba, że jak na rozprawę habilitacyjną, nie jest to opracowanie zbyt obszerne.

3. Praca nad źródłami, poprzedzona badaniem 75 akt sądowych w Sądzie Okręgowym w Warszawie oraz kwerendą prawnoporównawczą w *Centre for Socio-Legal Studies* na Uniwersytecie Oxfordzkim, zasługuje na uznanie.

Bazę źródłową stanowiły z jednej strony akty normatywne o zasięgu krajowym i ponadnarodowym, w tym międzynarodowym. Z drugiej strony Habilitantka wykorzystowała dorobek orzeczniczy TSUE, a w szczególności kluczowe dla badanej problematyki orzeczenia wydane w sprawach: C-427/10 *Invitel*, C-119/15 *Partner*, C-498/16 *Schrems* i C-318/20 *Meta*.

Liczne przypisy wzbogacają tekst główny, stanowiąc dowód rzetelności naukowej Habilitantki. Ich redakcja jest prawidłowa.

4. Tekst opracowania pod kątem poziomu przedstawianych problemów badawczych i jasności wywodów oceniam wysoko. Prezentując poszczególne poglądy doktryny i analizując kolejne orzeczenia sądowe Autorka transparentnie i odważnie wyartykułowała swoje stanowisko. Praca napisana jest komunikatywnym językiem angielskim, co przy poruszanej tematyce nie było wcale zadaniem łatwym.

Redakcja tekstu głównego została wykonana w sposób prawidłowy i czytelny.

5. Pod względem metodologicznym Habilitantka prawidłowo określiła przedmiot swoich rozważań. Głównym celem pracy była weryfikacja hipotezy badawczej, że ramy prawne dla dochodzenia roszczeń konsumenckich w postępowaniu grupowym w Polsce i oparta o nie praktyka orzecznicza pozwalają na skuteczne egzekwowanie praw

konsumentów, gwarantując im tym samym wysoki standard ochrony prawnej. Celowi zasadniczemu towarzyszyły szczegółowe cele badawcze, w tym:

- krytyczna analiza unijnych ram prawnych dochodzenia roszczeń konsumencieckich, z uwzględnieniem mankamentów dyrektywy 2020/1828,
- identyfikacja narzędzi prawnych, strategii i dobrych praktyk służących zbiorowemu dochodzeniu roszczeń konsumenckich w wybranych zagranicznych porządkach prawnych, a konkretnie w Niderlandach, Belgii i Wielkiej Brytanii,
- ustalenie sposobu, w jaki rozwiązania przyjęte na poziomie UE przełożyły się na prawo polskie.

Istotnym celem monografii była w końcu ocena skuteczności polskiego systemu zbiorowego dochodzenia roszczeń przez konsumentów, obejmująca przede wszystkim takie czynniki, jak: dopuszczalność zbiorowego dochodzenia roszczeń, legitymacja procesowa stron, finansowanie powództw zbiorowych oraz czas trwania postępowania sądowego.

6. Jeśli chodzi o metody badawcze, to Autorka sprawnie wykorzystwała narzędzia dogmatyki prawniczej oraz metodę prawnoporównawczą. Na uznanie zasługuje wspomniana kwerenda materiałów aktowych, świadcząca o rzetelności naukowej Autorki. Szkoda tylko, że badania empiryczne zostały ograniczone do jednego Sądu (w Warszawie). Być może analiza spraw z innych jednostek organizacyjnych wymiaru sprawiedliwości doprowadziłaby do mniej oczywistych konkluzji.

Wybór zastosowanych metod badawczych należy zaakceptować.

7. Odnosząc się do strony merytorycznej rozprawy należy w szczególności ustalić, czy praca ma charakter wyczerpujący, oryginalny, pozbawiony błędów, sprzeczności itd.

a). Pani Doktor rozpoczęła swoje rozważania od przedstawienia koncepcji zbiorowego dochodzenia roszczeń konsumenckich z perspektywy prawa Unii Europejskiej. Wskazała, że termin *collective redress* został wprowadzony w prawie wspólnotowym celem podkreślenia jego odrębności od amerykańskiej konstrukcji pozwów zbiorowych (*class actions*), która spotkała się z wyraźną krytyką instytucji unijnych. W tej części

pracy Autorka przedstawiła również ewolucję ram prawnych zbiorowego dochodzenia roszczeń konsumenckich w UE. Analizą objęła w szczególności dwie dyrektywy, tzn. dyrektywę 98/27/WE w sprawie środków nakazowych wprowadzonych pod koniec lat 90-tych ubiegłego wieku i dyrektywę 2020/1828 w sprawie powództw przedstawicielskich.

Trafne są uwagi Habilitantki odnośnie do tego, że ostatnia z wymienionych dyrektyw nie zachowała równowagi między lepszym dostępem konsumentów do wymiaru sprawiedliwości a zapewnieniem przedsiębiorcom stosownych gwarancji przed nadużywaniem uprawnień procesowych przez tych pierwszych. Dość wskazać, że powództwa przedstawicielskie mogą być wytaczane tylko przez podmioty uprawnione, wyznaczone po uprzednim spełnieniu szeregu warunków, które mają zazwyczaj ograniczone możliwości „finansowania” kosztownych postępowań grupowych.

Krytyczne uwagi dotyczyły także braku stworzenia na poziomie unijnym jednolitego systemu dochodzenia roszczeń konsumenckich, w czym Pani Doktor upatruje brak zapewnienia wysokiego standardu ochrony konsumentów w UE. Wydaje się, że wprowadzone rozwiązanie koresponduje jednak z zasadą autonomii proceduralnej państw członkowskich, zgodnie z którą państwa te odpowiadają przecież za stworzenie właściwych mechanizmów proceduralnych, umożliwiających wytaczanie powództw (i to nie tylko przedstawicielskich) przed sądami krajowymi. Z tożsamyh względów nie podzielam konkluzji o zniweczeniu celu dyrektywy 2020/1828 przez pozostawienie państwom członkowskim wyboru systemu przystępowania konsumentów do powództwa zbiorowego.

Zgadzam się natomiast z tezami Autorki, że poważnym mankamentem analizowanej dyrektywy jest brak uregulowania kwestii opłacania powództw przedstawicielskich. Rozwiązaniem tego problemu może być zaproponowana przez Habilitantkę koncepcja finansowania tego rodzaju postępowań przez podmioty trzecie (*third-party funding*). Możliwość taka została jednak obwarowana przez unijnego prawodawcę kilkoma warunkami. Jednym z nich jest dopuszczenie stosownej procedury w uregulowaniach prawa krajowego, drugim – zapobieganie przez państwa członkowskie konfliktom interesów.

Nie podzielam spostrzeżenia Pani Doktor, jakoby sędziowie w systemach prawa kontynentalnego „byli niechętni do orzekania w sprawach z powództw zbiorowych, ponieważ nie znają odrębności wynikających z tego rodzaju postępowań oraz łatwiej jest im orzekać w sprawach wniesionych w wyniku postępowań indywidualnych, w których orzekają od lat”. Moim zdaniem, formułowanie tego rodzaju, stanowczych tez wymaga każdorazowo przywołania solidnego uzasadnienia lub wniosków wynikających z przeprowadzonych badań empirycznych w tym zakresie, czego w ocenianym opracowaniu zabrakło. Nadto trzeba pamiętać, że w przywołanych przez Autorkę postępowaniach „indywidualnych” w praktyce nierzadko pojawiają się sytuacje, gdy po jednej lub obu stronach procesu cywilnego występuje wielość podmiotów, chociażby w postaci współuczestnictwa w sporze.

b). W rozdziale II pracy Autorka zaprezentowała mechanizmy prawne służące zbiorowemu dochodzeniu roszczeń w wybranych porządkach prawnych. Z ciekawością zapoznałem się z rozwiązaniami funkcjonującymi w tej materii w Belgii, Niderlandach i Wielkiej Brytanii.

Rację ma Habilitantka krytycznie oceniając funkcjonujący w Belgii monopol jednej organizacji (*Testachats*) na dochodzenie roszczeń konsumenckich. Trudno też odmówić słuszności tezie, że wytaczanie powództw przedstawicielskich i reprezentowanie grup konsumentów nie jest możliwe bez działalności silnych organizacji konsumenckich. W odróżnieniu od rozwiązań belgijskich, w Niderlandach powództwa przedstawicielskie wytaczane są przez różne podmioty upoważnione, co należy postrzegać jako zaletę, przy czym – jak zauważa Pani Doktor – mnogość takich podmiotów możliwa jest dzięki komercyjnemu finansowaniu tego rodzaju postępowań przez podmioty trzecie.

Cenne i wzbogacające dyskusję naukową w przedmiocie objętym tytułem rozprawy, są również wywody Autorki dotyczące rozwiązań funkcjonujących w Wielkiej Brytanii. Inaczej niż na gruncie dyrektywy 2020/1828, prawo angielskie stwarza bowiem dodatkową możliwość – dochodzenia w postępowaniu grupowym roszczeń konsumenckich wynikających z naruszenia przez przedsiębiorcę prawa konkurencji.

e). W rozdziale III opracowania przedstawiona została problematyka wpływu unijnej koncepcji zbiorowego dochodzenia roszczeń na egzekwowanie prawa konsumenckiego w Polsce. Spostrzeżenia poczynione w tej części rozprawy zostały poprzedzone kwerendą akt sądowych oraz analizą danych pozyskanych od instytucji i podmiotów zaangażowanych w postępowania grupowe. W swoich rozważaniach Habilitantka uwzględniła zmiany legislacyjne wprowadzone do polskiego prawa wskutek wdrożenia dyrektywy 2020/1828.

Trafność identyfikacji konkretnych problemów praktycznych oraz próba przedstawienia propozycji ich rozwiązania zasługują na uznanie, dowodząc przy tym umiejętności Autorki samodzielnego prowadzenia badań naukowych. Jakkolwiek nie podzielam entuzjazmu Pani Doktor co do tego, że utworzenie jednego wydziału cywilnego, np. w Sądzie Okręgowym w Warszawie, dedykowanego do rozpatrywania wyłącznie spraw w postępowaniu grupowym, usprawniłoby dochodzenie tego rodzaju praw – zwłaszcza, że jak przekonuje Autorka – to przecież „podejście sędziów do sprawy ma kluczowe znaczenie dla efektywnego egzekwowania praw konsumentów”. Poza tym, z danych statystycznych opublikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości wynika, że w latach 2013-2021 do sądów okręgowych w Polsce wpłynęło łącznie zaledwie 319 pozwów zbiorowych, przy czym – jak dodaje Habilitantka część z tych spraw była kilkukrotnie, nawet czterokrotnie numerowana. Tym samym skala problemu, moim zdaniem, nie uzasadnia tworzenia kolejnej odrębnej jednostki organizacyjnej polskiego wymiaru sprawiedliwości.

Podzielam natomiast wnioski Pani Doktor w przedmiocie zasadności:

- wyposażenia organizacji konsumenckich w odpowiednie środki finansowe, pozwalające na wytaczanie pozwów przedstawicielskich,
- przeprowadzenia cyklu szkoleń dla sędziów orzekających w sprawach cywilnych na temat szeroko rozumianego postępowania grupowego,
- stworzenia jednolitego, transparentnego i ogólnie-dostępnego rejestru postępowań grupowych.

Uzasadnienie tych postulatów zawarte w tekście ocenianej rozprawy jest przemyślane i w pełni przekonuje.

d). Konkluzja przeprowadzonych rozważań doprowadziła Habilitantkę do negatywnej weryfikacji hipotezy badawczej. Innymi słowy, ramy prawne dla dochodzenia roszczeń konsumenckich w postępowaniu grupowym w Polsce oraz oparta o nie praktyka orzecznicza nie pozwalają obecnie na skuteczne egzekwowanie praw konsumentów ani nie gwarantują wysokiego standardu ochrony prawnej.

e). Sumując ocenę merytoryczną, uważam że rozprawa przygotowana przez Panią Doktor Jagnę Muchę może stanowić podstawę dla dalszego postępowania o nadanie Jej stopnia naukowego doktora habilitowanego, będąc osiągnięciem wzbogacającym piśmiennictwo i stanowiącym znaczny wkład Habilitantki w rozwój Jej dyscypliny naukowej.

III. Ocena pozostałych osiągnięć naukowych i aktywności naukowej

1. Na pozostałe osiągnięcia naukowe Habilitantki, po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych w 2017 r., składa się dorobek publikacyjny, obejmujący: 1 monografię naukową (przygotowaną na podstawie rozprawy doktorskiej), 20 artykułów naukowych (z czego 2 we współautorstwie, a 6 w ramach cyklu pt. „*Kamienie milowe orzecznictwa: europejskie prawo konsumenckie*”) oraz 7 rozdziałów w pracach zbiorowych (z czego 2 we współautorstwie).

Nie jest to może dorobek imponujący pod względem ilościowym i w większości oscyluje wokół tematyki „konsumenckiej”, dotycząc takich zagadnień, jak: zbiorowe dochodzenie roszczeń konsumenckich, publicznoprawne egzekwowanie ochrony zbiorowych interesów konsumentów, alternatywne metody rozwiązywania sporów konsumenckich, stosowanie prawa konsumenckiego w państwach członkowskich oraz dobre rządy w Unii Europejskiej, tym niemniej część artykułów naukowych i rozdziałów w monografiach została opublikowana w uznanych wydawnictwach naukowych, jak *Routledge* czy *Springer*.

W konsekwencji opisany jako pozostały dorobek publikacyjny, tak pod względem ilościowym, jak i jakościowym, uważam za wystarczający.

2. Jeżeli chodzi o pozostałą aktywność naukową Habilitantki, to wyraża się ona przede wszystkim w czynnym udziale w 28 zagranicznych konferencjach naukowych, w tym m.in. w *Harvard Law School*, *Berkeley Law School*, czy na *University of Cambridge*.

3. Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, Habilitantka zrealizowała 3 projekty badawcze, z czego 2 sfinansowało Narodowe Centrum Nauki, kolejno w konkursach: *Sonata 2* w latach 2018-2022 i *Sonata 16* w latach 2022-2025.

4. Autorka jest członkiem *University Association of Contemporary European Studies – UACES* (od 2022 r.), *International Association for Consumer Law – IACL* (od 2023 r.), Stowarzyszenia Prawa Konkurencji (od 2023 r.) oraz *International Society of Public Law – ICON-S* (od 2024 r.). W latach 2023-2024 była członkiem *International Academy for Financial Consumers – IAFICO*.

5. W okresie od 1 lipca do 30 września 2019 r. odbyła staż naukowy w *Centre for Socio-Legal Studies* w Oxfordzie, zaś w okresie od 1 lutego do 30 czerwca 2024 r. staż naukowy w *Harvard Law School*. Oba staże zostały sfinansowane ze środków zewnętrznych, przyznanych w ramach przeprowadzonych konkursów. Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, Habilitantka brała też udział w kilku programach naukowych, w tym m.in. w *Programie PROM*, *Erasmus Staff Program*, czy *Deutscher Akademischer Austauschdienst*.

7. Pani Doktor współpracuje z Krajową Szkołą Administracji Publicznej oraz Okręgową Radą Adwokacką w Warszawie, prowadząc szkolenia z zakresu prawa Unii Europejskiej.

8. Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora przygotowała we współautorstwie dwie ekspertyzy za zamówienie instytucji publicznych, tj. Rzecznika Finansowego oraz BEUC.

IV. Konkluzja

Ustalenia i oceny zredagowane w niniejszej recenzji, pozwalają na stwierdzenie, że osiągnięcie naukowe Pani Doktor Jagny Muchy w postaci monografii pt. „*Consumer*

collective redress in UE law. Lessons from the Polish legal system” wzbogaca dorobek polskiej nauki prawa.

Dlatego uznaję, że wskazana rozprawa może być postrzegana za osiągnięcie naukowe odpowiadające wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, zaś Pani Doktor wykazuje się aktywnością naukową, która może uzasadniać nadanie Jej stopnia naukowego, o który się ubiega.

Małgorzata Brzoska